

Імпакт-інвестування в умовах повосенної відбудови економіки України

В умовах виснаженої економіки України концепція імпакт-інвестування, що пов'язана зі сприянням капіталу позитивним змінам у світі, перепоповненому складними соціальними та екологічними викликами [1], постає як справжній маяк для перетворень. Через прагнення забезпечити вимірний соціальний та екологічний вплив на економіку, поряд із фінансовими результатами діяльності підприємств, імпакт-інвестиції зайняли унікальну нішу як на ринках, що розвиваються, так і на вже розвинених ринках. Україна в цьому випадку виступає в ролі майданчика, де принципи імпакт-інвестування можуть бути застосовані для омолодження не лише її економічної бази, але й соціальної структури.

Інвестиційна привабливість України зумовлена різними факторами. Зокрема, розвинена інфраструктура, доступна робоча сила та енергетичні ресурси сприяють створенню конкурентного економічного середовища. Крім того, в нашій країні не допускається націоналізація прямих іноземних інвестицій, що гарантує інвесторам безпеку. Маючи значний за обсягами внутрішній ринок, добре освічену та конкурентоспроможну за вартістю робочу силу і багаті природні ресурси, Україна відкриває широкі можливості для зацікавлених у вкладенні коштів осіб.

Прихильність уряду до вдосконалення законодавства підкреслює його рішучість повністю використати цей потенціал. Зокрема, економіка країни приваблює численні американські компанії, особливо в таких секторах, як сільське господарство, споживчі товари та технології, завдяки потужній сільськогосподарській галузі, що робить її другим за величиною експортером зерна у світі, та кваліфікованій робочій силі, яка досягла успіху в галузі ІТ-послуг, а також досліджень і розробок програмного забезпечення.

Незважаючи на те, що імпакт-інвестування є відносно новим для України, спостерігається значний рівень зацікавленості та залучення як з боку громадськості, так і з боку потенційних та існуючих інвесторів [2]. Зокрема, короткострокова увага має бути зосереджена на усуненні безпосередніх ризиків для здоров'я людей і довкілля, що передбачає комплексні зусилля з очищення довкілля, з особливим акцентом на збір, безпечну утилізацію та переробку значних обсягів відходів військової техніки та інших відходів для зменшення безпосередніх загроз для здоров'я населення. Крім того, існує нагальна потреба у ремонті та відновленні більш ефективної екологічної інфраструктури, забезпеченні постачання безпечної питної води, належних санітарних умов та поводження з відходами. При визначенні пріоритетності цих дій варто керуватися наявним і потенційним впливом на здоров'я громадян.

У довгостроковій перспективі процес післявоєнного економічного розвитку може слугувати каталізатором глибокої трансформації України до «зеленої економіки», тобто економіки з нульовим рівнем викидів. Цей перехід обіцяє підвищену економічну ефективність, зростання конкурентоспроможності на європейських і світових ринках та покращення добробуту населення. Оскільки очікується, що значні кошти будуть спрямовані на реконструкцію, дуже важливо домогтися, щоб ці фінансові потоки сприяли досягненню екологічних та «зелених цілей». Крім того, Україна повинна зберегти свою загальну прихильність до модернізації природоохоронних інституцій як на національному, так і на регіональному рівнях, забезпечуючи тим самим надійну адміністративну спроможність для планування та реалізації заходів з екологічно сталого відновлення, одночасно забезпечуючи прозорість, професіоналізм, ризик-орієнтований підхід та зосередженість на досягненні бажаних результатів [3].

Спираючись на позитивний досвід і результати, що спостерігаються в зарубіжних країнах, де державна підтримка імпакт-інвестування та створення відповідної інфраструктури є поширеною практикою, стає очевидним, що в Україні існують багатообіцяючі перспективи для зростання імпакт-інвестування. Однак варто зазначити, що наразі бракує концептуально розроблених механізмів імпакт-інвестування та відповідного інституційного середовища. Це підкреслює необхідність розробки та впровадження чітких правил і структур, що сприятимуть імпакт-інвестиціям.

Протягом попереднього десятиліття Україна стала свідком значних інвестицій, як внутрішніх, так і зовнішніх, на загальну суму близько 12 млрд дол. у відновлювану енергетику. Ці інвестиції призвели до розвитку значних потужностей відновлюваної енергетики: 60 гігават сонячної енергетики, 320 гігават наземної вітроенергетики та 251 гігават офшорної вітроенергетики. Наразі сонячна та вітрова енергетика задовольняють близько 5 % попиту на енергію в Україні, що демонструє потенціал для інвестицій у сталу енергетику як життєво важливий компонент стратегій імпакт-інвестицій у виснаженій економіці України [4].

У контексті імпакт-інвестицій у виснажену економіку України післявоєнне відновлення енергетичного сектору буде нерозривно пов'язане з більш широким відродженням національної економіки з акцентом на сталості, декарбонізації та високих критеріях енергоефективності. Для досягнення успіху на цьому шляху Україна має ефективно використовувати свій внутрішній потенціал і заручитися підтримкою країн-партнерів. Позитивний результат залучення міжнародних інвесторів буде залежати від прийняття чіткої, довгострокової політики декарбонізації, узгодженої з Європейським «зеленим курсом», у поєднанні з прозорим і справедливим доступом до аукціонів на отримання дозволів та ліцензій на будівництво та експлуатацію енергетичної інфраструктури в рамках національного енергетичного ринку.

Відновлення виробничих потужностей, переосмислення аграрного сектору як лідируючої галузі та активізація вітчизняних суб'єктів господарювання у контексті вимог європейської інтеграції може здатися непосильним завданням. Однак серед цих випробувань з'являється проблиск надії у вигляді стратегічних ініціатив, які сходяться на перетині економічного та екологічного прогресу.

Синергія екологічних ініціатив набуває вирішального значення, оскільки пропонує подвійну можливість: вона не

лише прокладає шлях до сталого зростання, але й відповідає глобальному зрушенню в бік екологічно свідомих практик, що стає нагальною потребою, заохочуючи підприємства та галузі зменшувати свій вуглецевий слід, мінімізувати відходи та сприяти сталому управлінню залученими економічними ресурсами. Крім того, створення сприятливого середовища для реалізації повного потенціалу людського фактору як рушійної сили виробничих можливостей є першочерговим завданням. Це передбачає інвестиції в освіту та розвиток навичок для розширення можливостей робочої сили, а також створення атмосфери, що сприяє інноваціям, підприємництву та творчості. Ці важливі елементи є наріжним каменем на шляху України до економічного відродження та залучення імпаکت-інвестицій як на мікро-, так і на макроекономічному рівні.

Протягом найближчих років привабливість України для зарубіжних інвесторів буде залежати від успішного прогресу її європейської інтеграції та зусиль уряду, спрямованих на подальше спрощення доступу до внутрішнього ринку, покращення умов для бізнесу. Це включає покращення доступу до енергоресурсів, виробництва, оптових і роздрібних ринків, а також можливостей для експорту в інші країни. За таких умов енергетичний сектор України може очікувати на значний рівень зацікавленості як з боку вітчизняних, так і з боку іноземних інвесторів, що призведе до значного притоку капіталу, новітніх технологій та залучення кваліфікованих кадрів, які можуть сприяти соціально-економічному відновленню країни [5].

Отже, з огляду на економічні виклики, що сьогодні постали перед Україною, імпаکت-інвестування стало тією силою, що трансформувала інвестиційну діяльність, зосередившись на забезпеченні соціального та екологічного впливу на господарську систему поряд із фінансовими результатами діяльності підприємств. Цей підхід дає Україні унікальну можливість омолодити свою соціально-економічну базу, використовуючи такі фактори, як розвинена інфраструктура, доступна робоча сила, енергетичні ресурси та великий внутрішній ринок.

Імпаکت-інвестування, хоча і є відносно новим явищем в Україні, викликає значний інтерес з боку стейкхолдерів, особливо у вирішенні проблем, пов'язаних з екологічними ризиками. У довгостроковій перспективі Україна має потенціал для переходу до «зеленої економіки», що сприятиме підвищенню економічної ефективності, конкурентоспроможності та загального добробуту населення. Зарубіжний досвід свідчить про багатообіцяючі перспективи зростання імпаکت-інвестування в Україні, хоча наразі в країні бракує чітко визначених механізмів та інституційних структур для його реалізації. Післявоєнне відновлення енергетичного сектору України має переплітатися з ширшим економічним відродженням, наголошуючи на сталості та декарбонізації, а залучення міжнародних інвесторів залежатиме від чіткої, довгострокової політики та надійних захисних механізмів.

Список використаних джерел:

1. What You Need to Know about Impact Investing [Електронний ресурс]. *The GIIN*. – Режим доступу: <https://thegiin.org/impact-investing/need-to-know/#what-is-impact-investing>. – Дата звернення: 22.10.2023.
2. Bukharina L., Onyshchenko O. Development of the impact investing ecosystem in Ukraine. *Investment Management and Financial Innovations*. 2019. № 16(3). P. 217–228.
3. Environmental impacts of the war in Ukraine and prospects for a green reconstruction [Електронний ресурс]. *OECD*. – Режим доступу: <https://www.oecd.org/ukraine-hub/policy-responses/environmental-impacts-of-the-war-in-ukraine-and-prospects-for-a-green-reconstruction-9e86d691/>. – Дата звернення: 22.10.2023.
4. A new Ukraine: catalyzing investment in freedom, peace, and prosperity [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/mjzgs>. – Дата звернення: 22.10.2023.
5. Chubyk A. Financial mechanisms for the green reconstruction of Ukraine to be more attractive for European banks and investors [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/mjzgu>. – Дата звернення: 22.10.2023.